

Loreen tar ton för Afghanistan

SAKs Katarina Hellström följer med Loreen på en resa till Afghanistan där sångerskan ska lära sig om SAKs utbildningsarbete.

– Jag har alltid varit engagerad mot orättvisor och för mänskliga rättigheter. Om jag lyckas få fler människor engagerade för folket i Afghanistan blir jag nöjd, säger Loreen.

Vi åker i flera timmar på en alldeles nyasfalterad väg som plöjer genom Hindu-Kurshbergen i norra Afghanistan. Men nu tar det stopp. Bilen börjar skaka när asfalten plötsligt upphör och blir till en grusväg. Vi har den smaragdgröna slingriga Warsajfloden till vänster vars bana vägen följer. Det är en av de vackraste dalarna på jorden.

Text | Katarina Hellström
Bild | Charli Ljung

Det finns mycket som ögat kan ta fäste på under en sådan bilresa, men det som fångar Loreens uppmärksamhet är SAKs arbete. Att SAK har varit verksam i Afghanistan i över 30 år trots Sovjets ockupation, inbördeskriget därefter, under talibantiden och nu samtidigt som den internationella militära insatsen pågår. Att 99 procent av SAKs anställda är afghaner och att organisationen är integrerad i lokalsamhället, det imponerar på henne.

– Jag har alltid varit engagerad mot orättvisor och för mänskliga rättigheter. Om jag lyckas få fler människor engagerade för folket i Afghanistan blir jag nöjd säger Loreen.

Loreen är sångerska och artist, känd i hela Europa för sin vinst i Eurovision år 2012 med låten *Euphoria*. Det är inte självklart att utbildning i Afghanistan är det första man tänker på när man hör hennes namn, men det är vad som upptar hennes främsta tankekraft just nu. Det konkreta arbetet.

– Utbildning är det viktigaste för att en människa ska ta sig ur fattigdom och få kontroll över sitt liv. All utveckling börjar där.

Vill lära sig mer

När Loreen hörde talas om SAKs verksamhet i Afghanistan kontaktade hon genast

organisationen för att engagera sig och på den vägen är det. Hon tycker att hennes ambassadörskap har ett värde och att det är viktigt att stödja Svenska Afghanistan-kommitténs arbete. Men hon vill inte bara vara med på bild, utan hon vill lära sig mer och se på vilket sätt hon kan bidra.

I byn Yaskin Bala i Warsajdalen finns en skola för elever mellan sex och elva år. Men skolan är för liten och de äldre barnen går flera kilometer för att få undervisning. Vägen är osäker och behovet av en större skola är ofrånkomlig, det är byrådet eniga om. En markägare har upplåtit en bit land i byn där den nya skolan kan stå. Nu väntar de på besked om när bygget kan starta.

Väl framme klättrar husen upp på bergets sida. I ett stort rum samlas lärarna från byskolan, representanter från byrådet, elever och barn. I mitten dukas lunchen upp. All mat kommer från regionen. Fisken från Warsajfloden, äggen från en bonde i byn. Smöret har en smak av lök eftersom korna äter lökblasten. Fantastiskt gott.

Loreen träffar kvinnor i Yaskin Balas byråd, nu jobbar de att öppna en ny skola. Vissa elever går flera kilometer varje dag för att få undervisning. Vägen är osäker och behovet av en större skola är stor.

Frågorna är många i rummet. Hur är det att vara artist? Loreen undrar tillbaka hur livet ser ut i byn? Hur fungerar byrådet? Är ni delaktiga? Byrådet har varsitt möte, kvinnorna för sig och männen för sig. Sedan jämkas besluten från de båda råden av fyra representanter, två kvinnor och två män. Det är jämställt i Yaskin Bala, berättar Parween, en av kvinnorna i rummet som också är en av medlemmarna i den lokala skolkommittén.

– Vi behöver en ordentlig sysselsättning. Vi behöver arbeta och tjäna våra

egna pengar. En ny skola är absolut viktigt för byn i det här skedet. Barnen behöver få en bra undervisning så att de kan få ett bra och rikt liv. Nu är vi oroliga för våra barn när de korsar floden varje dag. Det är farligt. Men vi kvinnor behöver också arbeta, säger hon.

Behoven alltså enorma

Svenska Afghanistankommitténs arbete för utbildning håller delvis på att förändras. Fortfarande är behovet av nya skolor enormt. Siffrorna är osäkra, men ca 7,5 miljoner barn får i dag skolgång i Afghanistan, att jämföra med 1 miljon år 2001. Generellt går flickor färre år i skolan än pojkar. Barn med funktionsnedsättning och nomader får nästan ingen utbildning alls. Det är fortfarande viktigt att bygga ut skolorna med nya och bättre skolor. Hälften av alla skolor i Afghanistan saknar en riktig byggnad.

Men allt handlar inte om tillgång. Kvaliteten på undervisningen måste också förbättras radikalt. Det är en sak att det

överhuvudtaget finns en skola. Men det är lika viktigt att barnen får en bra utbildning. För att höja kvaliteten på undervisningen och särskilt för att öka tillgången på kvinnliga lärare, ges undervisning i pedagogik till elever vid årskurs elva och tolv. SAK vidareutbildar också redan verksamma lärare, och för att förbättra kvaliteten på lärarutbildningen ges en magisterutbildning för lärarutbildare i samarbete mellan SAK, Karlstad universitet och utbildningsministeriet i Afghanistan.

När natten sänker sig i Yaskin Bala bjuder byns kvinnor upp till fest. De spelar musik, drar upp varandra i mitten av rummet och dansar. Många vill höra Loreen sjunga. Det är ju ändå en sångerska som är på besök!

– Men jag är blyg. Det är lättare att sjunga för en stor publik som man nästan inte ser, än här där jag ser era ansikten så nära, förklarar Loreen.

Efter viss övertalning sjunger hon ändå. Det är knäpptyst i rummet. Sen brister alla ut i klappar rop och mer sång. ■

Byråd

SAK bygger och renoverar skolor och hälsokliniker. Med stöd av SAK planerar, genomför och äger så kallade byrådsinsatser lokalt. Målet är att stärka det afghanska civilsamhället att själva formulera sina behov och ta en större roll i återuppbyggnaden av landet. En förutsättning för stödet är att kvinnor deltar i byråden.